

قلدری و قربانی: ارتباط با بازده‌های انگیزشی، شناختی و هیجانی دانش‌آموزان

پروانه علائی^۱ (استادیار گروه مطالعات خانواده دانشگاه شهید مدنی آذربایجان)
سیدحامد حسین پور خاقانی (دانش آموخته کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه تبریز)
اسماعیل خیرجو (استادیار گروه مطالعات خانواده دانشگاه شهید مدنی آذربایجان)

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه تجربه قلدری و قربانی شدن با بازده‌های انگیزشی، شناختی و هیجانی در میان دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهرستان تبریز انجام گرفت. برای انجام این پژوهش توصیفی - همبستگی از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد و در نهایت، ۳۶۱ داده‌ی معتبر حاصل از اجرای پرسشنامه‌های قلدری علائی (۱۳۹۴)، توانائی‌ها و مشکلات کودکان و نوجوانان، فرم خودگزارش دهی (SDQ)، انگیزش تحصیلی هارتر، و گزارش معدل (عملکرد تحصیلی) با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل شد و نتایج زیر بدست آمد: بین تجربه قربانی شدن ($r = -0/50$) و قلدری کردن ($r = -0/47$) با عملکرد تحصیلی رابطه وجود دارد ($P < 0/01$). بین تجربه قربانی شدن ($r = -0/35$) و قلدری کردن ($r = -0/29$) با انگیزش درونی رابطه منفی وجود دارد ($P < 0/01$)؛ این رابطه با انگیزش بیرونی مثبت بوده و به ترتیب برابر با $0/24$ و $0/15$ است ($P < 0/01$). بین تجربه قربانی شدن ($r = 0/45$) و قلدری کردن ($r = 0/42$) با مشکلات کلی رابطه وجود دارد ($P < 0/01$). این رابطه با چهار خرده‌مقیاس مربوط به مشکلات کلی (نشانه‌های هیجانی، نقص توجه و بیش‌فعالی، مشکلات رفتاری، و مشکلات با همسال) نیز مثبت است ($P < 0/01$). در نهایت، بین تجربه قربانی شدن ($r = -0/18$) و قلدری کردن ($r = -0/18$) با رفتارهای مطلوب اجتماعی رابطه منفی وجود دارد ($P < 0/01$). با توجه به یافته‌های پژوهشی، توجه هرچه بیشتر به مساله قلدری در میان نوجوانان ضروری می‌نماید.

کلید واژه‌ها: قلدری - قربانی - توانائی‌ها، مشکلات انگیزش - عملکرد تحصیلی

مقدمه

^۱ allaei@azaruniv.ac.ir نویسنده مسئول، ایمیل